

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Filozofická fakulta

Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: Filip Vašků, Dějiny umění

Název práce: Knihovna premonstrátského kláštera Teplá – typologie, vybavení, autoři

Oponent práce: PhDr. Eva Bendová, Ph.D.

Slovní vyjádření, náměty a otázky k obhajobě:

Bakalářská práce Filipa Vašku mne překvapila, nutno dodat, že pozitivně v mnoha ohledech. Práce na první pohled věnuje pozornost dílčímu tématu na teritoriální i oborové periferii – jednotlivosti jakým se knihovna premonstrátského kláštera v Teplé v Západních Čechách může zdát. Knihovna byla k románskému následně baroknímu klášternímu areálu dostavěna až v prvních letech po roce 1900. Jak Filip Vašku na základě pečlivého a velmi bohatého pramenného poznání dokládá, počin opata J.G. Helmera z počátku 20. století vzbuzoval a stále otevírá otázky, které směřují nad rámec regionu, i k aktuálním tématům oboru, jakým jsou v současné době neobarokní umění nebo česko-německé vztahy první poloviny 20. století.

Za překvapující považuji skutečnost, do jaké míry dostavba novobarokního charakteru integrovala soudobé umělce. Filip Vašků se ve své práci věnuje nejen původní genezi historického rozvoje kláštera, ale na základě pramenů včetně těch utilitární povahy (účetní knihy) dokládá přesný podíl jednotlivých řemeslných profesí na realizaci dostavby knihovny, podíl jednotlivých umělců, kteří se invenčním nebo praktickým způsobem na dostavbě podílely. Překvapením v tomto smyslu může být účast architekta Aloise Dryáka na vybavení a návrzích dřevěného vybavení knihovního sálu a kovaných mříží, stejně jako zmapování podílu pražského malíře Karla Krattnera na výmalbě. Kromě popisu jednotlivých uměleckých podílů nabízí Filip Vašku vysvětlení a motivace účasti, hledá typologické paralely, sociální i tvůrčí vazby a inspirace. Klade obecnější otázky směřující k povaze neobarokních dobových úprav –

otázky nápodoby stylu, záměrů stylového užití včetně možných nacionalistických konotací. Jak správně konstatuje neobaroko je v české historii umění vnímáno problematicky, a kromě titulů Jindřicha Vybírala (jeho studií k Friedrichu Ohmanovi) rezonuje až nyní u mladších badatelů. Jako inspirativní se jeví například dizertační práce Martiny Bezouškové o českém novobarokním sochařství publikovaná v roce 2021 nebo práce Petra Šámala o štukatérské výzdobě pražských reprezentativních domů publikovaná spolu s Romanem Prahlem v roce 2012 (Umění jako symbol a dekorace). Zde jen malá kritická poznámka na okraj – uvedenou studii Martiny Bezouškové práce zná a pracuje s ní, ale v celkovém soupisu literatury se nenachází, stejně jako například titul Basila Grasla.

Dalším překvapením jsou v práci zmíněné nerealizované návrhy dostavby konventu. Odkazují k dobové snaze monumentální dostavby kláštera jako harmonického celku, k symetrii, kterou barokní architektura preferovala, a jejíž estetický odkaz ctil i jinak velmi problematicky a nacionálně smýšlející opat J.G. Helmer po roce 1900. Shodný argument o završení „symetrie“ přispěl i k dostavbě probošství v Mariánské Týnici, nedokončeném díle Jana Blažeje Santiniho-Aichla při klášteře v Plasích, ovšem s tím rozdílem, že dostavba byla uskutečněna mimo neobarokní stylovou epochu a již mimo živou existenci kláštera v roce 2017-2020. Nabízí se tak komplexní spíše památkářská otázka, do jaké míry rekonstrukce a dostavby sakrálních staveb realizovat ve vztahu k historickému dědictví? I v tomto smyslu pečlivá sonda do dějin dostavby kláštera v Teplé v moderní éře 20. století, kterou Filip Vašku provedl, se jeví jako značně inspirativní.

Bakalářská práce Filipa Vašku se dotkla několika aktuálních směrů uměleckohistorického bádání, které lze dále rozvíjet. Přispěla k prohloubení poznání bohaté stavební činnosti premonstrátského opata Hilmera, který si zavdal s národním nacionalismem, k jehož stavební činnosti, která přesahuje region nutno přistupovat kriticky. Je nečekané kolik otázek může bakalářská práce o jedné dosud neprobádané stavbě řešit a také otevírat. Závěrem se tak musím ptát – bude započaté bádání pokračovat v navržené cestě, tedy v průzkumu stavebních aktivit problematique osobnosti opata J.G. Hilmera po roce 1900, jako například kostela Panny Marie ve Skocích u Žlutic? Nebo se vydá směrem k odhalení dalších rovin osobnosti malíře Karla Krattnera, jemuž, jak v práci zaznívá je stále věnovaná malá pozornost a ani projekt Splátka dluhu o česko-německém umění Hany Rousové z 90. let „dluh“ nesplatil? Nebo se vydáte cestou rozkrývání toho, jak do sakrální architektury pronikaly modernistické vlivy a prolínaly se s formami historizujícími (např. secesně-románský kostel Kamila Hilberta ve Štěchovicích u Prahy z roku 1911), a jak byla tato cesta teritoriálně a národnostně podmíněna? Ad summam: Filip Vašku ve své práci pracuje prameny, s analogiemi, klade si aktuální a nadčasové otázky. Práce je inspirativní, navíc velmi dobře napsaná, s radostí ji doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná klasifikace: výborně

.....
Podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 4.6.2023

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------